

Německý odchod od uhlí do roku 2030 dostává zbývající znečišťovatele v EU do izolace

Oznámení Německa, že do roku 2030 opustí uhelnou energetiku, ohrožuje zbývající uhelné státy EU. Nový průzkum institutu Ember ukazuje, že Polsko, Česká republika a Bulharsko budou v roce 2030 odpovědné za více než 95 % plánované výroby elektřiny z uhlí v EU. Zatímco zbytek sedmadvacítky sníží výrobu elektřiny z uhlí mezi lety 2015 a 2030 o 99 %, Polsko, Česká republika a Bulharsko plánují dohromady pokles o pouhých 42 %. K omezení růstu globální teploty o 1,5 °C *musí všechny země EU* přispět svým dílem a do roku 2030 s uhelnou energetikou skoncovat.

Hlavní zjištění

Evropská unie se rychle zbavuje uhlí. Podle nejnovějších vládních plánů (včetně nového německého oznámení) klesne v EU v letech 2015 až 2030 výroba elektřiny z uhlí o 83 % (ze 705 TWh na 118 TWh).

Plány na ukončení těžby uhlí se zrychlují. Za necelé dva roky od doby, kdy členské státy EU předložily své [národní plány v oblasti energetiky a klimatu](#), se plánovaná výroba elektřiny z uhlí v roce 2030 v EU snížila o více než polovinu (-58 %). Tím se v roce 2030 zabrání dalším 89–152 tunám emisí CO₂, což odpovídá stažení 53–90 milionů automobilů ze silnic.

Zbývající uhelné země EU jsou v izolaci. Tři země budou v roce 2030 odpovědné za více než 95 % plánované výroby elektřiny z uhlí v EU: Polsko (63 %), Česká republika (18 %) a Bulharsko (14 %).

Polsko, Česká republika a Bulharsko odcházejí od uhlí mnohem pomaleji než zbytek EU. V letech 2015 až 2030 klesne kombinovaná výroba elektřiny z uhlí v těchto třech zemích jen o 42 %, zatímco ve zbytku sedmadvacítky o 99 %.

Pro omezení růstu globální teploty o 1,5 °C musí všechny země EU do roku 2030 postupně přestat využívat uhlí ([IEA, 2021](#)). Tento výzkum hodnotí pokrok EU v plnění tohoto zásadního cíle podle nejnovějších plánů vlád členských států.

Charles Moore, vedoucí institutu Ember pro Evropu, uvedl:

„Odchod Německa od uhlí do roku 2030 nenechává Polsku, České republice a Bulharsku žádného zastávce. Zbytek EU se podílí na snižování spotřeby uhlí a postupně ji v tomto desetiletí ukončuje v souladu s opatřeními ohledně oteplení o 1,5 °C. Opozilci budou čelit vysokým cenám elektřiny a rostoucímu tlaku, aby jednali kvůli zhoršující se klimatické krizi.“

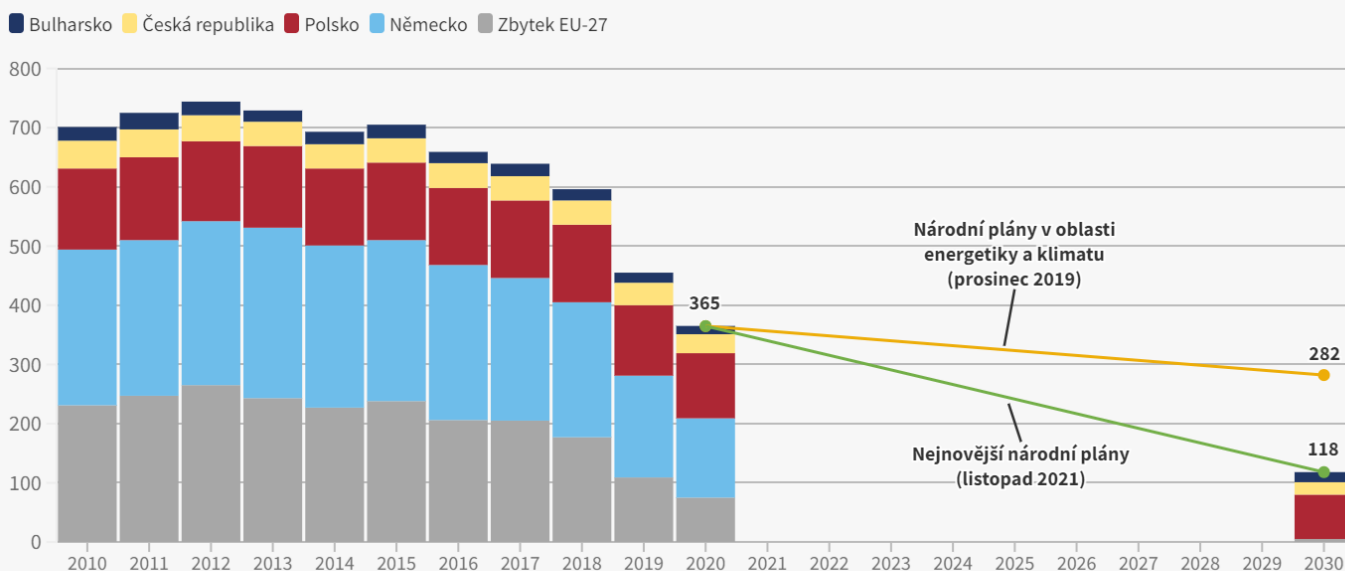
EU se přibližuje k ukončení těžby uhlí do roku 2030

Do konce roku 2019 musely všechny členské státy předložit Evropské komisi [národní plány v oblasti energetiky a klimatu](#) (NECP). Z našeho [hodnocení](#) těchto NECP z listopadu 2020 vyplynulo, že země EU plánují v roce 2030 stále vyrábět dohromady 282 TWh elektřiny z uhlí. Od zveřejnění NECP však EU dosáhla značného pokroku na cestě k ukončení těžby uhlí do roku 2030. Nejdůležitější je, že Německo v rámci nové vládní koaliční dohody oznámilo postupné ukončení těžby uhlí do roku 2030. Německo dříve plánovalo v roce 2030 vyrobit 134 TWh energie z uhlí (více než třetinu původního celkového množství energie v EU uvedeného v NECP).

Ukončení výroby elektřiny z uhlí v EU do roku 2030 je na dosah

EMBER

Výroba elektřiny z uhlí v EU-27 (v hrubých TWh)

Zdroje: [The European Power Sector in 2020](#), analýza nejnovějších vládních plánů jednotlivých států k 21. listopadu – kompletní briefing Ember uvádí všechny zdroje. • Poznámky: Pro Polsko byl použit scénář PEP2040 s vysokou cenou EU ETS, u České republiky se předpokládá, že schválí rok ukončení těžby uhlí v letech 2033 až 2037, a údaje pro Bulharsko vycházejí z NECP z důvodu nedostatečných údajů v NRRP.

Podle našeho nového hodnocení nejnovějších plánů národních vlád (úplný seznam zdrojů je uveden níže) se nyní očekává, že výroba elektřiny z uhlí klesne do roku 2030 na pouhých **118 TWh**, což představuje 83% pokles oproti roku 2015. To znamená, že za necelé dva roky od předložení NECP členskými státy EU se plánovaná výroba elektřiny z uhlí pro rok 2030 v EU již snížila o více než polovinu (-58%). Díky tomu se v roce 2030 vypustí do ovzduší o dalších 89–152¹ milionů tun CO₂ méně, což odpovídá 2–3 % emisí skleníkových plynů sedmadvacítky v roce 1990 či stažení 53–90² milionů automobilů ze silnic.

¹ Spodní mez – veškeré uhlí nahrazeno fosilním plynem, horní mez – veškeré uhlí nahrazeno elektřinou s nulovými emisemi. Předpokládá průměrnou emisní náročnost elektřiny vyrobené z uhlí (černého i hnědého) ve výši 925 g CO₂/KWh a 380 g CO₂/KWh u fosilního plynu.

² Průměrné stáří 11,5 roku ([zdroj](#)), 140 g CO₂/km (2010 [Nové automobily EHP](#)), 12 000 km/rok ([zdroj](#)).

Přetrvávající problém uhelné energetiky v EU se soustřeďuje do tří zemí

Téměř všechny země EU se nyní snaží postupně přestat používat uhlí v souladu s tím, co je nutné k omezení globálního nárůstu teploty o 1,5 °C, nicméně zde zůstává několik výrazných opozdílů. Polsko (63 %), Česká republika (18 %) a Bulharsko (14 %) se nyní podílejí na více než 95 % výroby elektřiny z uhlí podle plánu EU pro rok 2030. V letech 2015 až 2030 klesne kombinovaná výroba elektřiny z uhlí v těchto třech zemích jen o 42 %, zatímco ve zbytku sedmadvacítce o 99 %.

Německý odchod od uhlí do roku 2030 izoluje zbývající znečišťovatele v EU

EMBER

Plánovaná výroba elektřiny z uhlí v jednotlivých zemích EU v roce 2030 (v hrubých TWh)

■ Bulharsko ■ Česká republika ■ Polsko ■ Německo ■ Zbytek EU-27

Národní plány v oblasti energetiky a klimatu (prosinec 2019)

Nejnovější národní plány (listopad 2021)

Zdroje: The European Power Sector in 2020, analýza nejnovějších vládních plánů jednotlivých států k 21. listopadu – kompletní briefing Ember uvádí všechny zdroje. • Poznámky: Pro Polsko byl použit scénář PEP2040 s vysokou cenou EU ETS, u České republiky se předpokládá, že schválí rok ukončení těžby uhlí v letech 2033 až 2037, a údaje pro Bulharsko vycházejí z NECP z důvodu nedostatečných údajů v NRRP.

Polsko

V roce 2020 Polsko vyrobilo 70 % elektřiny z uhlí. V témže roce se Polsko podílelo na celkové výrobě elektřiny z uhlí z 30 %, zatímco v roce 2030 se tento podíl zvýší na 63 %. V posledních letech Polsko uvedlo do provozu několik nových uhelných elektráren a odmítlo zastavit rozšiřování [problematického](#) hnědouhelného dolu Turów. V rámci COP26 Polsko podepsalo [globální prohlášení o přechodu od uhlí k čisté energii](#), ale později od svého souhlasu s ukončením těžby uhlí v roce 2030 ustoupilo a ustanovilo, že uhlí opustí do roku 2049, tedy pouhý rok před tím, než má EU dosáhnout klimatické neutrality. V důsledku se v Polsku na národní úrovni dosud nezačala vést věrohodná diskuse o postupném ukončování těžby uhlí.

Česká republika

V roce 2020 Česká republika vyrobila 40 % elektřiny z uhlí. V témže roce se Česko podílelo na celkové výrobě elektřiny z uhlí z 9 %, zatímco v roce 2030 se tento podíl zvýší na 18 %. V srpnu 2019 byla zřízena multilaterální „uhelná komise“, která má posoudit možnost ukončení těžby uhlí v Česku. Přestože řada studií (včetně [vlastní analýzy institutu Ember](#)) prokázala, že postupné ukončení těžby uhlí do roku 2030 je proveditelné a přínosné, česká uhelná komise doporučila postupné ukončení těžby uhlí do roku 2038. Od té doby vznikla nová vláda, jejíž [koaliční smlouva](#) si klade za cíl ukončit těžbu uhlí do roku 2038, avšak konečné datum ještě nebylo stanoveno.

Bulharsko

V roce 2020 Bulharsko vyrobilo 33 % elektřiny z uhlí. V témže roce se Bulharsko podílelo na celkové výrobě elektřiny z uhlí ze 4 %, zatímco v roce 2030 se tento podíl zvýší na 14 %. Bulharská vláda oznámila ve svém návrhu Národního plánu obnovy a odolnosti, který předložila Evropské komisi 15. října 2021, že země postupně přestane využívat uhlí v roce 2038 nebo 2040. Plán na ukončení těžby uhlí zdaleka nedosahuje úrovně plánů přímých sousedů Řecka, Severní Makedonie a Rumunska, kteří oznámili plány na ukončení těžby uhlí do roku 2025, respektive 2027 a 2032.

Chorvatsko, Rumunsko a Slovinsko plánují v roce 2030 vyrobit malý objem elektřiny z uhlí, ale všechny postupně uzavřou uhelné elektrárny v první polovině 30. let.

Zdroje a metodika

Předpokládá se, že země, které oznámily ukončení výroby elektřiny z uhlí do roku 2030 nebo dříve, nebo které nemají žádné uhelné elektrárny, nebudou v roce 2030 vyrábět žádnou elektřinu z uhlí. U zemí, které se nezavázaly k ukončení těžby uhlí do roku 2030, uvádíme v následující tabulce zdroje pro výrobu elektřiny z uhlí v roce 2030. Uvedené údaje představují hrubou výrobu elektřiny při použití přepočítacího koeficientu 1,1. Historické údaje o výrobě elektřiny jsou převzaty z dokumentu [The European Power Sector in 2020](#). Výše uvedené profilové texty jednotlivých zemí byly převzaty z webu *Europe Beyond Coal*, [který sleduje ukončení spalování uhlí](#).

Země	Zdroj	Elektřina vyrobená z uhlí v roce 2030	Poznámky
Bulharsko	Národní energetický a klimatický plán (2019)	17 TWh	V říjnu 2021 se Bulharsko zavázalo k postupnému ukončení výroby elektřiny z uhlí do roku 2038 nebo 2040, nicméně v současné době nejsou k dispozici dostatečné údaje k posouzení, zda tento závazek nahradí plán výroby elektřiny z uhlí do roku 2030 stanovený v NECP 2019.
Chorvatsko	Národní energetický a klimatický plán (2019)	0,7 TWh	Na COP 26 Chorvatsko oznámilo , že přestane využívat uhlí v roce 2033 nebo dříve, nicméně v současné době nejsou k dispozici dostatečné údaje k posouzení, zda tento závazek nahradí plán výroby elektřiny z uhlí do roku 2030 stanovený v NECP 2019. V zemi je jediná tepelná elektrárna spalující uhlí – Plomin 2.
Česká republika	Metaanalýza společnosti WiseEuropa týkající se dopadů různých termínů ukončení těžby uhlí na výrobu elektřiny (2021)	21 TWh	Nová vláda ve své koaliční smlouvě cílí na ukončení těžby uhlí před rokem 2038, avšak konečné datum ještě nebylo dohodnuto. Předpokládáme, že k ukončení těžby uhlí dojde v letech 2033–2037. Jelikož bylo v rámci nedávné „uhelné komise“ vytvořeno nespočet studií o možných důsledcích pro výrobu elektřiny z uhlí v závislosti na různých termínech ukončení těžby uhlí, máme k dispozici dostatek údajů pro odhad spotřeby uhlí v roce 2030. Využíváme k tomu nedávnou metaanalýzu nejnovějších studií provedenou organizací WiseEuropa, která zprůměrovala výrobu elektřiny z uhlí v roce 2030 podle harmonogramu postupného ukončení těžby uhlí v roce 2033 (15 TWh) a 2038 (27 TWh).
Polsko	PEP2040 (2021)	75 TWh	PEP2040 uvádí dva scénáře, přičemž pro údaje o uhelné energetice používáme scénář „Vysoké ceny EU ETS“, který přesněji odráží současné prostředí cen uhlíku.
Rumunsko	Národní plán obnovy a odolnosti (2021)	1,4 TWh	Národní plán obnovy a odolnosti uvádí, že v roce 2030 bude zbývat 810 MW instalovaného uhelného výkonu. Předpokládáme faktor zatížení 20 %.
Slovinsko	Národní energetický a klimatický plán (2019)	3,0 TWh	Na konferenci COP26 Slovinsko oznámilo , že přestane spalovat uhlí v roce 2033. V současné době však nejsou k dispozici dostatečné údaje k posouzení, zda tento závazek nahradí plán výroby elektřiny z uhlí do roku 2030 stanovený v NECP 2019.

O institutu Ember

Ember je nezávislý neziskový think tank zaměřený na klima a energetiku, který provádí špičkový výzkum a vytváří politicky proveditelné strategie se silným dopadem, jejichž cílem je urychlit celosvětový přechod od uhlí k čisté elektřině.

Publikováno v listopadu 2021